

kníže... Ale zaujatost proti národům má příčinu v tom, že každý je pomlouvá bez bázně a bez překážky i dokud panují: o knížatech se mluví vždy s nesmírným strachem a s nesmírnými ohledy.« — Tout comme chez nous.

Machiavelli je katolík. Formálně ovšem. Takto vidí v římské církvi pramen mravní zvrhlosti Italie a doporučuje »návrat k počátkům«, t. j. k novému zákonu, který byl katolicismem opuštěn a potupen. V této radě objevuje se u Machiavelliho myšlenka čistě reformační. Ale metoda Machiavelliho, potírati zlo krutým násilím, je nekřesťanská, byť i v pravdě katolická. Je synem a žákem své doby, ač ji daleko přesahuje svou republikánskou touhou po mravnosti a po svobodě.

Nespornou zásluhou Machiavelliho jest, že politickou vědu osvobodil od dusivého příkrovu dedukcí theologických, že se snažil bádání svoje postavit na pevnou basi zkušenosti a indukce. Nesmírně vysoko kladl hodnotu zákona, nebo lépe řečeno aristotelské eunomie, spočívající v požadavku, aby byl ve státě dobrý zákon ochotně zachovávan mravně vyspělým občanstvem.

Kletbou velikých lidí jest, že velicí jsou ve svých kladných, průkopnických hodnotách, jsou velcí i ve svých poblouzeních. A povaha člověka nejlépe se pozná podle toho, co z jejich díla jej zaujme a uchvátí. Machiavellismem mohli bychom nazvati lásku k svobodě, lásku k pravdě, pohrdání mravní bídou a zločinností, obětavou věrnost vlasti a jejímu lidu. Machiavellismem se nazývá režim bezohledného násilí, amoralismu, po případě věrolomného bidáctví — jde-li o »vyšší zájmy státní«. Komu tento výklad Machiavelliho dává špatné vysvětlení? Těm zajisté, kdož s takovouto tendencí loví nečisté složky z díla muže, tak velkého svými šlechtnými touhami a sny o budoucnosti osvobozené vlasti — a dělají si takto anthologii pro svou potřebu.

FERD. VOJTÍK:

Na uváženou.

(Několik slov k otázce jmenování žen notářem.)

Otázka, zda ženy mohou býti připuštěny k notářství, v posledním čase v kruzích notářských živě diskutovaná, došla prozatím jakéhos — bohužel nepříznivého — předběžného řešení dvěma výnosy ministerstva spravedlnosti, uveřejněnými v Českém Právu roč. VII. č. 2 a 4 a to výnosem ze dne 25. ledna 1925 č. j. 3443/25, kterým zaujalo min. spravedlnosti dosti rigorosní stanovisko, odmítnuvši příslušný dotaz notářské komory Olomoucké poukazem na znění odst. 2 § 3 novely advokátního řádu z 31. I. 1922 č. 40 Sb. z. a n. podle něhož může sice žena býti v republice Československé advokátem, nikoli však notářem, jelikož v platném notářském řáde není podobného ustanovení.

Výnos druhý ze dne 22. VI. 1925 č. j. 29614/25 nese již charakter konciliantnější, nezamítaje otázky té prostě en bloc, nýbrž poukazuje na některé rozpory, jež by bylo třeba předem vyřešiti — stanovisko zajisté velice rozumné.

Je jasno, že právě z toho důvodu, jelikož dnes platný notářský řád neobsahuje nikde »expressis verbis« ustanovení o tom, že i ženy mohly by býti jmenovány notářem — z čehož a contrario lze souditi, že podle nynějšího zákonného stavu jimi býti jmenovány nemohou — musila by tato otázka v zásadě býti řešena cestou

legislativní, nehledě ani k celé řadě otázek praecedencních, jež vyžadovaly by rovněž úpravy zákonné.

Žádný objektivní myslitel nepostaví se jistě ani vůči této otázce na principiální stanovisko odmítavé, zvláště dnes ne, kdy sociální a hospodářské poměry donucují mnoho žen k tomu, aby v boji o obhájení holé existence střetly se jejich zájmy se zájmy mužů, jimž až do doby, kdy pronikly v řadách žen snahy emancipační, vyhražena byla prestiž »hlavy rodiny a ředitelů domácnosti« a s tím i spojená povinnost živitelů rodiny.

Ani těchto několik slov nemá býti devisou k boji proti slabšímu pohlaví — není pochyby o tom, že za daných okolností může i žena býti velice dobrým notářem, tak jako muž špatným. Je pouze na uváženou, i když se tato otázka vyřeší pro ženy kladně, bude-li to k dobru — ženám samým. Nechci se dotýkati tohoto thematicu po stránce právní — o tom ať diskutují příslušní činitelé. Jenom na několik momentů budiž upozorněno, které snad stojí za úvahu tam, kde jedná se o řešení problému tak originelního.

Ku poměrům přímo groteskním může totiž dojíti, jestliže žena-notář se provdá. Nejen že v tom případě obdrží jméno mužovo, ona jest i podle § 92 obč. zák. povinna, následovati svého muže do jeho bydliště, které ve smyslu rozh. ze dne 2. listopadu 1910 Sb. XIII 5218 určuje se vůli mužovou.

Změna jména měla by v důsledku hotový chaos v administrativní agendě ženy-notáře. Aby vyhověno bylo požadavkům odst. 3. § 13 not. řádu — odmyslíme-li si ovšem jeho anachronismy — bude třeba nové pečeti; analogicky ve smyslu § 14 not. řádu i nové serie úředních podpisů pro vrchní zemský soud, resp. příslušný obvodový soud. Tím rozpadne se celá doba úřadování ženy-notáře na dvě periody: první, kdy žena-notář úřadovala jako svobodná a druhou, počínaje provdáním. Nehledě ke zmatkům, které tím povstanou při ev. potřebě spisů datujících se z té či oné periody, není vyloučeno, že provdání ženy-notáře bude míti velice rušivý vliv i na její klientelu i na ni samotnou. A provdá-li se za cizince? Této otázky dotýká se i shora citovaný výnos min. spravedlnosti ze dne 22. VI. 1925 č. j. 29614/25, odkazuje na nutnost její legislativní úpravy jako otázky praecedencní.

A kdo ručí provdané ženě-notáři za to, že zůstane ušetřena rodiny? Jaký rozpor nastane tu pak mezi jejími povinnostmi jako matky a notáře! Či měl by zákon snad předepsati pro ženy-notáře celibát? K tomu se asi naše zákonodárné sbory neodhodlají, již proto, že podobný zákon neodpovídal by dosti zásadám demokratické republiky. Vždyť zákon ze dne 24. července 1919 č. 455 Sb. z. a n., kterým zrušen byl celibát učitelek, byl jedním z ranných projevů naší touhy, aby žena nebyla již spoutána názorem na neslučitelnost povinností manželky a učitelky — ač není mi známo, jak dalece byl zákon ten ženami samými ve skutečnosti praktikován.

Buď tomu tak či onak, otázka event. provdání žen, jmenovaných notáři, neměla by býti opomenuta při legislativní úpravě jiných, s tímto problémem souvisejících otázek.

Není vyloučeno, že kandidátky notářství, nebo ženy-notáři již jmenované, hodlající se provdati, budou, aby čelily rušivému vlivu sňatku na výkon svých úředních povinností, hledati svoje budoucí manžele v kruzích ideově alespoň poněkud zpřízněných — a tak stane se manželem ženy-notáře snad ve většině případů buď míst-

ni soudce, nebo i dokonce jiný kandidát notářství nebo notář. —

V případě prvého dojde tu jistě k celé řadě kollisí, prostě neřešitelných. Dejme tomu, že i po sňatku muž bude dále provozovati praxi soudcovskou, žena notářskou; a že oba budou v místě, kde není advokáta, kde tudíž notář je nucen, zastupovati strany i v záležitostech sporných: tu může snadno nastati případ, že žena-notář bude zastupovati stranu ve sporu, jehož rozhodnutí bude záviseti od výroku jejího manžela-soudce. Nebude tu s té či oné strany předpojatost, která na straně soudcově zakládá jeho odmítnutí ve sporu (§ 19, č. 2. j. n.), nebo přímo vyloučení ex lege (§ 20 j. n.), bude-li se jednati o mandanta jeho ženy?

Má se soudce, ožení-li se se ženou-notářem, vzdáti svého úřadu jako soudce, nebo přestoupiti k notářství? Prvá možnost otvírala by našemu soudcovství vzhledem k těm 60% soudců-Němců v naší republice opravdu ty nejmurnější vyhlídky do budoucnosti, nehledě ani k naprosté zvrácenosti manželského poměru tam, kde vlastně žena — tady jistě přeemancipovaná — byla by hlavním činitelem v domácnosti a živitelem rodiny, muž pak jen složkou významu podřadného. Přestup muže k notářství znamenal by sice co do úbytku soudců v podstatě totéž, kdyby nepřistupovala k tomu ještě tragikomika jeho přerodu. Jsa vázán podmínkou nejméně dvouleté notářské praxe (§ 6., lit. d. not. ř.), musil by se takový soudce na dva roky rozloučiti s rodinným krbem a vstoupiti do praxe k jinému notáři do jiného místa — a ty případy by zde byly vzhledem k tomu, že jen ve velkých neb větších městech odpadla by tato zcela protimanželská distancía loci. Že by v takovém případě nešel soudce do notářské praxe ke své vlastní ženě, o tom nelze pochybovati z důvodů na snadě ležících.

Druhý případ, kde provdala by se žena za muže rovněž notáře, bude ale nadmíru zajímavější proto, že oba manželé-notáři nemohou přece zůstati v tomtéž místě jako úřadující notáři — leda že by ministerstvo spravedlnosti zřídilo i pro druhého místo notářské — prostředek právě tak zoufalý jako v praxi neproveditelný. Nebo pozbude žena notářství, provdá-li se za notáře?

To vše budiž uváženo příslušnými činiteli, prve než bude vyřčeno slovo rozhodující.

A konečně: lze právem o tom pochybovati, je-li právě v kruzích ženských zjevem zdravým, chrlí-li vysoké školy každoročně několik stovek akademicky vzdělaných příslušníků něžného pohlaví do víru drsného života. Většina jich živoří ve státních a soukromých kancelářích při honoráři, který vzhledem k nákladu, vynaloženému na studia a požadavkům denního života nelze nazvati úměrným. A tak, zklamáno ve svých nadějích, končí jich dobrých 90% svoji kariéru u oltáře neb na radnici.

Definitivní řešení této otázky bude jistě vloženo do rukou povolanych — doufejme, že stane se tak po zralé a pečlivé úvaze všech pro i contra, aby snad jednostranné řešení tohoto problému nestalo se darem danajským právě pro ty, v jichž zájmu bude podniknuto.

Poznámka redakce. Máme za to, že přednesené výtky jsou rázu více teoretického a nikoliv nepřekonatelného i ponecháváme o tom volně pole diskusi.

Nesporné řízení

upravil Antonín Hartmann, odborový přednosta v ministerstvu spravedlnosti.

Československému kompasu vdčíme již za mnohou praktickou publikaci z oboru práva platného pro Československou Republiku. Po čem však jsme již my praktičtí právníci dávno toužili, totiž po pečlivém vydání Řízení nesporného dá nám Kompas pod vánoční stromek v podobě úctyhodného svazu o 1624 stranách. Jest přímo neuvěřitelné, že jediný muž ovšem železné píce a vytrvalosti a úžasné paměti mohl v krátké době předložit veřejnosti tak dokonalé praktické příručky jako komentovaný knihovní zákon s praktickými případy, exekuční zákon a nyní obrovské dílo »Nesporné řízení«.

Pokud lze přehlédnouti, obsahuje tento svazek veškerou látku do nesporného řízení spadající zahrnující v to zejména zákony o prohlášení za mrtva, zákony o nezletilcích, umořování listin, nezbytné cesty, úprava poručenských a opatrovnických poměrů, zákon přidělový atd. Zejména však nutno poukázati na vzorný překlad německého textu nesporného patentu, který ač stár plní svůj úkol i v naší republice, zabraňuje svým logickým postupem při projednávání pozůstalosti četným dědickým sporům. Text provázen je výkladem a četnými rozhodnutími jak nejvyššího soudu rakouského tak československého.

Nutno zdůrazniti také ten moment, že jest zde shrnuta příslušná zákonná materie dosud platná na Slovensku, čímž Hartmann sám jediný vykonal ohromný kus práce unifikací. Na naší universitě nevěnuje se dostatečná péče nespornému řízení a mladí právníci neměli zejména po převratu potřebné české příručky. Dnes ji mají a přejeme si, aby nejen oni, ale celá obec československého právnictva tohoto díla používala s vděčností oproti muži, který při svém jistě služebně obtížném postavení dovedl nám předložit dílo tak všestranně dokonalé.

Dr. V. Svoboda.

Důležité rozhodnutí pro notáře.

K návrhu notáře X. upravil Zemský soud civilní v Praze usnesením ze dne 9. května 1923 Nc X. 355/23/2 účet notářský. Po nabytí právní moci žádal notář, aby upravené útraty (jež byly účtovány nikoliv za listiny nýbrž za podání, porady, intervence a dopisy) byly vymahány ve smyslu § 180 not. ř. cestou oficiální. Zemský soud civilní v Praze, usnesením ze dne 23. listopadu 1923 Nc. X. 355/23/4 žádosti té vyhověl a oznámil stranám, že poplatek se vyběře u strany poplatkovým lístkem, jakmile usnesení vejde v moc právní. Návrh notáře na přisouzení útrat podání toho byl zamítnut.

D ů v o d y.

Postup, dle něhož vybrati dlužno útraty notáři přisouzené jest odůvodněn ustanovením § 180 not. z. dle něhož vymáhání poplatků notářských, soudem upravených, provádí se dle předpisů daných pro vydobytí poplatků, jež za soudní úkony zapraviti jest (§ 104 násled. jedn. řádu). —

Především dlužno podotknouti, že řízení vztahující se k určení a vymáhání notářských poplatků je řízením nesporným, které žádných předpisů o náhradě útrat vymáháním nároků v tomto řízení zjištěných zásadně nestanoví. —